

Radikal

Yeni başlayanlar için Kürtçe



ELİF İNCE

Türkiye / 28/11/2011

Bilgi ve Sabancı üniversitelerinde 2009'dan beri seçmeli Kürtçe dersi var. Öğrencilerin geliş nedeni farklı olsa da ortak kanı: "Kürtçe öğrenmek bizi bölmüyor, birleştiriyor."

Mehmet Atlı'dan 'Gelawej' şarkısıyla açılıyor ders, Ronayi Önen'in yumuşak sesi eşliğinde tamlamalar yazılıyor tahtaya: Dile te: Senin kalbin / Rûyê te: Senin yüzün/ Porê te: Senin saçın/ Bejna te: Endamın... 'Spiya berfê ne paqij e. Ne zelal e av, qasê dilê te'. Yani, 'Karın beyazı temiz değil, ne de su berrak senin yüreğin kadar.'

Ronayi Önen, 2009'da üniversitelerde seçmeli Kürtçe dersleri verilmesine izin çıktığından beri Bilgi Üniversitesi'nde Kürtçe öğretiyor. "Artık normalleşmesi gerekiyor... Ama Kürtçe hâlâ bir tabu" diyor. Başlarda öğrencilere "Transkriptinizde gözüktür, iş başvurularında sorun yaşarsınız, almayın" diyen asistanlar olmuş, fakat her dönem yaklaşık 50 öğrenci başvuruyormuş derse: "Gelenler arasında Güneydoğu üzerine çalışmak, kendi dilini dayatmadan Kürt kadınlarla konuşmak isteyen Türk öğrenciler var. Son dönemlerde 'Merak ettim' diye gelenler de oluyor, 'Kürt komşularımız var, çarşıda pazarda konuşulanları anlamak istiyorum' diyenler de..." Bugünkü dersin konusu tamlamalar ve aile ilişkileri...

İki tanıdık kelime

Ronayi Önen'in eğitimi İngilizce öğretmenliği üzerine, "İngilizcede dünya kadar materyal var. Kürtçede ise birkaç dil kitabı var yalnızca, iş öğretmene düşüyor" diyor; "Son 5 yıldır Kürtçe şarkı dinlerken, öykü okurken not alıyorum ders için. Tiyatro yapıyoruz, kendi çektiğim videoları izliyoruz diyalog öğrenmeleri için..." Yanında annesiyle babasının fotoğraflarını getirmiş, tahtaya bir soyağacı çiziyor. Bavê min (babam), xwişka min (kızkardeşim), meta min (halam) arasında bir yerlerden tanıdık iki kelime: 'kuro' ve 'lawik' (erkek çocuk) ...

Latince'den sonra Kürtçe

Sabancı Üniversitesi Diller Okulu'nun 2008'deki anketinde öğrencilerin Latince'den sonra en çok öğrenmek istediği dil Kürtçe çıkınca 2009'un ilk döneminde dersler başlatılmış. Dersin öğretmeni, Şerif Derince. Her

dönem yaklaşık 20 öğrencisi var. Başlangıç seviyesindeki öğrencilerin çoğu Türk, ileri seviyelerdeyse anadilinde yazmayı ve okumayı öğrenmek isteyen Kürt öğrenciler çoğunlukta. Yurtdışından doktora yapmak için veya değişim programlarına gelen yabancı öğrencileri de var.

Seçmeli dersler her ne kadar olumlu bir adım olsa da “Farklı eğitim modelleri konusunda, çok dilli eğitim düşüncesi açısından çok fakiriz” diyor Şerif Hoca. “Hindistan’da anayasa 20’nin üzerinde resmi dil tanıyor, Papua Yeni Gine’de okullarda 380’in üzerinde dil kullanılıyor. Etiyopya’da dört dilli eğitim var. Çokdillilik meselesi toplumsal bir barış olduktan sonra çözülecek bir mesele değil, tersine, ilişkileri düzeltici bir adım.”

Sabancı ve Bilgi Üniversitesi’nde Kürtçe öğrencileri, geçen yıl bir araya gelmiş. “Öğrenciler, bir yandan ‘İlkokulda Kürtçe konuşunca dayak yiyordum, onun için bu ders benim için çok önemli’ diyorlardı; bir yandan da ‘Anadilimi üniversitede seçmeli ders olarak öğrenebildim ancak’ serzenişi vardı” diyor Ronayi Hoca. “Evet, seçmeli dersler bir adım. Ama esas mesele anadilde eğitim. Koşulları tartışılır... Ama bu uluslararası anlaşmalarda kabul edilmiş bir insan hakkı. ‘Olmasa da olur’ denilebilecek bir talep değil.”

Kürtçe öğrenen Ermeni Anoush: Kürtçe konuşurken her şey çok tanıdık

Anoush Suni: Sabancı Üniversitesi Türkiye Çalışmaları lisansüstü öğrencisi

Amerika’da doğup büyüdüm, Ermeniyim. Annemin ailesi 1907’de Van’dan Amerika’ya göçmüş, babamın ailesinin bir kısmı da 1909’daki Adana olaylarının ardından...

Fransızca, Ermenice, Arapça, Farsça biliyorum. Sabancı’ya Türkçe öğrenmeye, lisansüstü yapmaya geldim, Kürtçe öğretildiğini görünce ona da merak saldım. Bu yaz tezim için Elazığ’da eski bir Ermeni köyündeydim. Şimdi köyde Kürtler ve Zazalar yaşıyor.

Hinami, xinami Ailem yüzlerce yıldır bu topraklarda değil, ama gördüm ki hâlâ aynı şeyleri yapıyoruz. Kürt bir ailenin evinde bize içliköfte ve analı kızlı yaptılar. Onlarla bildiğim kadar Kürtçe konuştum, çok mutlu oldular. Her şey o kadar tanıdıktı ki... ‘Hinami’ dünür demek Ermenice, Kürtçede de ‘xinami’...

Gülfem Karataş: Bilgi Üniversitesi TV Haberciliği öğrencisi

Okuldaki çoğu insan bilmiyor dersin verildiğini, şaşırıyorlar. Neden Kürtçe öğrendiğimi sorduklarında ‘Gazeteci olmak istiyorum’ diyorum. Yazın Diyarbakır’a, Mardin’e gittim, tercüman kullanmak yeterli olmuyor. Hem size anlatılanları birebir yaşayabilmek hem de saygınızı ifade etmek için dili bilmek lazım. Bunu bir zenginlik olarak görüyorum.

Ozan Mersin: Bilgi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler öğrencisi

Ailem Malatyalı, Kürt. Kürtçe öğrenmemin kariyerle bir alakası yok, benim için duygusal bir mesele. Ermenice, Lazca, Çerkezce de öğrenmek istiyorum. Okulda bazı arkadaşlarım şakayla karışık “Kürtçe öğrenip ne yapacaksın, git Fransızca, Almanca öğren, zamanını ona harca” diyorlar. Bir küçümseme var. Derste Türk arkadaşların da olması çok güzel. Siyasi meselelerden uzak duruyoruz, derslerimiz oyun havasında geçiyor.